Nr. 169 Braşov, Luni-Marţi 9 (22) August 1916. Anul LXXIX.

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: *pentru Austro-Ungaria* pe un an 24 cor.; pe ½ an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., *pentru România şi streinătate* pe un an 40 lei; pe ½ an 20 lei

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacţia şi administraţia: Strada Prundului Nr. 15.
Inseratele se primesc la administraţie. Preţul după tarif şi învoială
Manuscrisele nu se înapoiază. TELEFON Nr. 226.

Orfelinatul de fetiţe
—resultatul micilor contribuiri.

de *Maria B. Baiulescu.*

Se împlinesc trei luni, decând Uniunea femeilor române din Ungaria a făcut, prin noua acţiune a Comitetului central, un pas decisiv spre realizarea creării marelui Orfelinat.

Proiectul de susţinere, prezentat în şedinţa din Aprilie a. c., fiind acceptat în întregime de către Comitet, a fost pus în practică cu cea mai mare energie şi s'a lucrat cu mână de fier la esecutarea diferitelor puncte din program.

Trebuia să aflăm o soluţiune a cauzei noastre, — trebuia să găsim mijlocul de a susţine Orfelinatul nostru.

Şi l'am aflat prin calea micilor contribuiri. Inainte de toate constat deci cu adâncă mângâiere sufletească, că D-zeu ne-a luminat a întreprinde calea cea bună.

Acum când se împlinesc trei luni de activitate febrilă, mă simt obligată a face (conform punctului 16 din proiect) unele comunicări, pentru ca Reuniunile noastre şi marele public să fie ţinut în curent cu această mişcare.

Nu voiu întra într'o dare de samă financiară, pentru-că vom publica în curând raportul socotelelor noastre, pe care le vom încheia în decursul lunei August, în anuarul al treilea al Uniunii.

Constat numai, că din anul trecut micul nostru capital s'a dublat, iară ideia micilor contribuiri a prins rădăcini în toate păturile poporului nostru, fiind primită cu multă dragoste de bravele femei române, care s'au şi angajat în serviciul nostru şi cu deosebire de harnicile domnişoare române, care s'au dovedit ca cei mai escelenţi pioneri la această mare lucrare caritativă.

Incetul cu încetul începu să picure acest isvor, tămăduitor de mizerie, care pe zi ce mergea se făcea mai abondent, prin asocierea oraşelor şi comunelor la marea tovărăşie de a ocroti fetiţele orfane a-le eroilor căzuţi.

Mă cuprinde o duioşie nespusă când cetesc cuvintele de îmbărbătare pe care ni le adresează femeile române, bravele preotese, zeloasele colectante, veneraţii preoţi şi bravii noştri ostaşi de pe câmpul de luptă. Incunjurată de listele sosite, cetesc, scriu şi public numele fiecărui contribuitor cu o deosebită evlavie; îmi pare că pe toţi îi cunosc şi pare că sânt legată cu toate fibrele inimei mele de acest iubit popor, de marea mea familie. Pentru fiecare gândurile mele imploră dela Dzeu binecuvântarea sa; — binecuvântaţi să fie, pentru-că toţi ne-au ajutorat cu încredere şi ne-au înlesnit să putem începe opera noastră de binefacere.

Abia un mănunchiu de sate şi de oraşe, un mic număr de institute de credit s'au girat până acum în tovărăşia noastră şi totuşi după abia trei luni de zile pot asigura on. Reuniuni, on. bănci şi publicul mare, că la jumătatea lunei Septemvrie vom deschide Orfelinatul nostru, putând *ocroti cu mijloacele ce le avem până la datul de astăzi douăsprezece orfeline.* Reuniunile noastre încă nu şi-au spus resultatul, şi cu cât se vor asocia mai mulţi la cotizarea acestei *„dări a orfanilor“* cu atât se va spori numărul orfelinelor aşezate în Internatul-Orfelinat din Braşov. Constat deocamdată că susţinerea celor 12 orfeline ar corespunde cu procentele unui capital evaluat la 200 mii cor.

Iară noi le-am pregătit lăcaşul. Mica şi simpla clădire din grădina Internatului a fost dedicată a fi deocamdată *„căsuţa milostivirii“*. Simplu şi fără podoabă este adăpostul lor; podoabă este frumoasa natură ce-l încunjoară: plaiuri de verdeaţă, locuri de joc, şi în fund decorul dealului căptuşit de arbori fructiferi, — podoabă este igiena sa: soare, aer curat, spaţiu încărcat de ozon, — podoabă va fi curăţenia lor trupească şi sufletească.

Portul lor va fi simplu şi curat, chiliele cu paturile şi saltelele nouă şi curate, — iar inima lor închisă se va deschide la glasul nostru cald, sufletul lor lipsit de dragoste părintească se va lumina de dragostea noastră a mamelor române şi mintea lor se va împodobi de învăţături folositoare, se va lumina şi se va curăţi de durere prin devotamentul escelentului nostru corp didactic.

Aşa vor creşte sub ochii noştri, iubit popor, prin dărnicia ta, *în decurs de zece ani.* Iar în zece ani aceste fetiţe orfane române, ne vor aduce tributul lor de recunoştinţă.

In zece ani aceste copiliţe vor deveni: harnice gospodine, care vor putea sta de ajutor în familiile române, — vor fi educatoarele micilor copilaşi prin cursurile grădinilor froebeliane, — vor fi lucrătoarele noastre, care vor mări industria casnică — atelierele de ţesut, atelierele de croitorie, rufărie, dantelerie ş. a. vor fi fiice harnice, muncitoare şi modeste, vrednice să creeze familii fericite.

Iată un tablou neesagerat al viitorului, care este basat pe cea mai reală nădejde.

Recrutarea orfelinelor se va face din acele centre, de unde ni s'au asigurat mai multe şi sigure contribuiri anuale, şi nu se va face pe cale de concurs, ci acele Reuniuni, bănci, parochii, sau colectante vor fi anume rugate a ne recomanda pe acele fiice ale eroilor căzuţi, unde miseria va fi mai mare şi nenorocirea mai aprigă. Inainte de toate se vor preferi orfelinele *lipsite de ambii părinţi* şi apoi fiicele acelor văduve, care sânt încărcate de mai mare povară familiară.

Insă pentru ca să ajungem a realiza cu adevărat marele nostru orfelinat nu vom trebui să ne dăm răgaz de odihnă nici o clipită, neîntreruptă trebuie să fie munca noastră, fără a lăsa să treacă vreun prilej de a putea spori venitele.

Punctul 9 din proiectul nostru ne indică ziua Adormirii Maicii Domnului ca ziua orfanilor, dedicată pentru a colecta în folosul lor.

Discul, cerut dela măritele consistoare, a-le ambelor Arhidieceze, durere, nu s'a mai putut încuviinţa.

Dragi surori române dela oraşe şi dela sate! Noi vom apela la obolul credincioşilor după chipul cum fac femeile altoi naţionalităţi. *In ziua de Sfta Maria* (15 August) la *eşirea din biserică, pretutindeni să stea două femei române la uşa bisericilor, primind dela credincioşi chiar cele mai mici daruri cu cea mai mare recunoştinţă.*

Acesta va fi discul nostru anual.

Cinstită preoţime, voi păstori buni ai poporului, înţelepţi cărturari, sfetnici şi diriguitori ai institutelor noastre, stimată dăscălime şi voi toţi cei ce conduceţi şi înrâuriţi sentimentele poporului, îndemnaţi mereu la sporirea micilor contribuiri anuale, care nu recer jertfe poporului. Mulţi sântem şi multe orfeline am putea ocroti! căci şi râurile şi marea din picături se fac.

Nu cu zecimile, dar cu sutele le-am putea aduna sub scutul nostru, ca să nu piară în părăsire şi ruşine. Luaţi aminte că şi de fetiţe trebuie să avem grije, poate mai mult decât de băeţi.

Şi adăpostul lor să nu fie numai lăcaşul milostivirii, ci să se facă marea Casă a Milostivirii — cetăţuia orfelinelor.

———

Viitorul Poloniei. Sub acest titlu „Neue Freie Presse“ scrie:

Puterile Centrale privesc Polonia irevocabil detaşată de Rusia. Autorităţile *austro-ungare au dispus în consecinţă, ca locuitorii Poloniei ocupate să fie consideraţi aparţinând regatului Poloniei şi nu ca supuşi ruşi.*

Polonia nu va mai fi a Rusiei ci a ei proprie. Ţarul nu va mai porunci la Varşovia!

———

Scopul politicei lui Bethmann Hollweg. Intr'un prim-articol din „Pester Lloyd“ întitulat *„Mişcarea pentru ţinta păcii“*, *H. von Rath*—Berlin critică nervositatea cercurilor germane împărţite în două tabere, care acum se ceartă pe tema cum au să fie condiţiile de pace pe cari le va pune Germania. „Greşala principală a ambelor acestor grupări militante — zice Rath — este că dispun de pielea ursului, care încă nici nu este definitiv mort“ şi—încheie:

„Cinozura politicei Cancelarului va rămânea: „mai întâi să învingem şi apoi să stabilim în detail măsura pretensiunilor noastre“.

———

Operaţiunile militare germane.

Buletinul oficial pe ziua de 20 August

Câmpul de operaţiuni dela vest.

La nord dela *Somme* activitatea răsboinică a scăzut încetul cu încetul. La *Ovillers* luptele de apropiere au mai continuat până seara. Atacuri singuratice engleze au fost respinse la nord-vest dela *Poziéres* şi de ambele părţi dela pădurea *Foureaux.* După comunicatele cari ne stau acum la dispoziţie, în 18 August au luat parte în luptă cel puţin 8 diviziuni engleze şi 4 franceze. La dreapta dela *Maas* duşmanul şi-a renoit eri atacurile. In sectorul *Thiaumont—Fleury* el a pătruns din nou în sat; de altcum a fost respins. La nord-vest dela fortul *Thiaumont* şi în pădurea *Chapitre* ieşirile cu granate de mână ale duşmanului nu au avut nici un rezulta. Patrule engleze au fost respinse la *Fromelles* şi la nord-vest dela *Liexin.* La *Beintrey* am făcut câţiva prisonieri.

La ost şi sud-ost.

Frontul mareşalului Hindenburg: Pe *Berezina*, la nord-ost dela *Djeljatitschi* au fost zădărnicite încercări de trecere ale Ruşilor. De ambele părţi dela *Rudka—Czerwiszce*, pe *Stochod*, este încă în curgere o luptă cu trupe duşmane cari au pătruns pe ţărmul vestic. Intr-un contra-atac succes am făcut aici prisonieri 6 ofiţeri şi 367 soldaţi şi am capturat 6 mitralieze. La ost dela *Kisielin* am aruncat pe Ruşi din câteva tranşee înaintate.

Frontul generalului de cavalerie Carol: La nord dela *Carpaţi* nu s-au petrecut evenimente mai însemnate. In regiunea păduroasă trupele germane s-au pus în stăpânirea înălţimei *Kreta*, la sud dela *Zabie*, şi au respins contra-atacuri duşmane puternice contra înălţimei *Măgura.*

Câmpul de operaţiuni din Balcani.

Biklista (la sud dela *lacul Prespa*) şi *Banica* sunt ocupate de noi. La nord dela *lacul Ostrovo* diviziunea Drina a fost alungată de noi de pe înălţimile dominante *Dzemaat Ieri* şi *Meterio Tepesi.* Contra-atacuri au fost respinse.

———

Scrisori din Karlsbad.

II.

Domnule Redactor!

Imi dau seama de faptul, că scrisorile acestea de aici au un substrat cam îndepărtat de multele şi actualele noastre preocupări de pe acasă. Am însă convingerea că, trimiţându-le, totuşi nu fac un lucru de prisos.

Informaţiile date asupra unor băi celebre precum sunt cele de aici, ale căror ape miraculoase posed atâta putere vindecătoare şi recreatoare încât sunt considerate ca o altă „Vitezdă“ cu mult mai mare şi mai universală decât a putut să fie cea biblică şi la care pelerinau, înainte de răsboi an de an peste 70.000 oameni, dintre cari vre-o 2800—3000 erau Români, veniţi din depărtări mari jertfind multe parale—nu sunt şi, orişice s'ar zice, nu pot fi pentru nimenea indiferente. Dimpotrivă! Puse la dispoziţia cetitorilor atunci când, în urma răsboiului, aceste băi au trecut şi trec încă prin multe şi grele suferinţe suportând şi ele tot felul de schimbări şi de prefaceri: informaţiile trimise pot fi chiar şi de oarecare interes pentru toţi aceia cari vreau şi pot să-şi lărgească orizonturile de apreciare asupra altor stări şi raporturi precum pot fi încâtva şi propriile noastre afaceri de acasă.

* * *

In prima mea scrisoare am arătat cu cifre, comparând anul 1911 cu anul 1915, cum a redus răsboiul cu peste 50.000 numărul oaspeţilor anuali de de până acuma ai acestor băi. O specificare mai detailată a acestei reduceri este de tot interesul.

Cele 70.000 din 1911 se compuneau: din vre-o *26·500* de cetăţeni ai Austro-Ungariei. De prin ţările austriace erau peste 18.000, între cari Austria de jos dimpreună cu capitala Viena contribuia cu vre-o 6500. Restul de aproape 8500 erau din Ungaria. N'am date sigure, dar aşa cred, că nu mă depărtez mult de realitate când dau espresiune părerii, că în cele 26.500 erau şi vre-o 800—1000 de Români!

Străinii dinafară de monarhie erau peste *36.500* şi anume: Peste 12.000 din *Rusia*, vre-o 5500 de *Englezi* din Marea-Britanie şi din America, vre-o 800 *Francezi*, aproape 2000 de *Români* din România, vre-o 500 de *Italieni* şi în fine peste 18.000 *Nemţi* din Germania, între cari *Prusia* avea singură vre-o 12.000.

Din aceste cifre, absolut reale, este evident, că din cele 50.000, cari lipsesc dela răsboi incoace, *indigenii* erau numai vre-o 13.500 pe când *ceialalţi vre-o 36.500, adecă peste jumătate din totalitatea oaspeţilor, erau cu toţii străini. Aceştia lipsesc şi azi afară de foarte puţini Nemţi din Germania.*

Cei interesaţi direct şi mai deaproape vor fi apreciat şi vor mai aprecia acest fapt după-cum vor cere trebuinţele lor. Eu constat numai singurul şi incontestabilul fapt că: *războiul a desbrăcat celebrele băi din Karlsbad de vechiul lor caracter internaţional dimpreună cu intregul aspect mondial!*

Am spus deja că în acest an s'a constatat chiar şi până acuma o sporire a oaspeţilor faţă de 1915. Ţin să observ însă, că aceasta sporire nu este şi nu însemnează de fel un început de revenire a străinilor. Dimpotrivă! Nouii oaspeţi de azi sunt, în număr respectabil, numai lamura acelor speculanţi, de profesie ori de ocazie, cari au ştiut să facă, în scurtul timp de abia doi ani dela izbucnirea răsboiului încoace, ca furnisori de toate categoriile pentru acest răsboi, câştiguri fabuloase şi averi enorme izbutind, atât prin astuţia lor înăscută cât şi prin norocul lor, să nu vină în colizie concretă cu nici o dispoziţie pozitivă a legii penale. Aceştia se răţoesc acuma în dragă voie prin cele mai scumpe restaurante şi prin toate localităţile publice de pe aici afirmându-şi intreaga lor fiinţă specifică.

Se poate zice cu toată siguranţa, că Ivanka Imre încă n'ar lipsi dintre ei, dacă tribunalul din Pozsony nu ar fi stăruit cu atâta încăpăţinare, ca el să-şi facă sejurul deastădată în recoroasele lui localităţi!

* * *

Din România nu se află acuma, după cât sunt eu informat, nici un singur Român pe aici. Pe Românii din monarhie îi poţi număra pe degete. Abia sunt vre-o 10 persoane cu totul. Ii cunosc pe toţi şi am convenit aproape cu fiecare. Astfel ştiu sigur că şi aceştia numai din cauze serioase s'au putut hotărî ca să-şi părăsească vetrele în timpuri aşa de grele şi să vină pe aici. Unii vreau să scape de suferinţe vechi şi grele ori să prevină şi să inlăture morburile primejdioase ce le ameninţă sănătatea şi viaţa, pe alţii i-au alungat deacasă sorţii schimbăcioşi ai nesfârşitului răsboi.“

Excelenţa sa *Dr. Vladimir de Repta*, venerabilul şi blândul arhiepiscop şi mitropolit al Românilor gr. or. din ţările austriace, a binevoit să mă primească in o audienţă mai lungă şi după aceea să mai stea de câte-va ori cu mine de vorbă. Mi-a vorbit despre trista pribegie, în care a ajuns la adâncile sale bătrâneţe şi indeosebi despre prezentul şi viitoriul precar şi plin de primejdii al bisericei sale. Sediul Consistoriului mitropolitan a fost mutat dela Cernăuţi la Vatra Dornei, de aici la Cluj, apoi la Viena, de prezent e în Praga I-am dat unele informaţii asupra imprejurărilor în care se află şi asupra fazelor, prin care tocmai trece şi autonoma noastră biserică gr. or. română din Transilvania şi Ungaria. Făceam acest lucru chiar în acele zile când Congresul nostru naţional bisericesc era întrunit la Sibiiu atât ca congres *ordinar* cât şi ca Congres *electoral.* Am mai convenit adeseori şi cu d-l *Dr. Eusebiu Popovici*, tot din nefericita Bucovină, şi anume din Suceava.

Mai mult am petrecut însă în societatea a doi compatrioţi, doi vechi şi buni cunoscuţi. Unul este d-l *Dionisie Florianu* colonel ces. şi reg., bravul fiu al reposatului preot harnic di Racoviţa Oltului. Al doilea a fost d-l *Dr. Aurel Lazar*, din Oradea mare, un bun prietin personal şi amic de principii. Cu el am trecut de repeţite-ori în revistă toate chestiile de importanţă şi de actualitate ale vieţii noastre publice româneşti cu toată dragostea de neam şi de ţară şi cu îndestulitorul răgaz pe care numai aici l'am putut avea amândoi.

* * *

Mi-am însemnat, că orăşelul Karlsbad a avut în 1915 numai la „Kur-und

Comunicatul Höfer.

Buletinul oficial pe ziua de 20 August

In nordul monarhiei.

Frontul generalului de cavalerie arhiducele Carol: Pe *Măgura*, la vest dela *Moldova*, au fost respinse mai multe atacuri. Trupe germane au luat în stăpânire muntele *Kreta*. La marginile nordostice ale *Crnahorei* lupta decurge mai departe. La nord dela *pasul Tătarilor* au eşuat ieşiri mai puternice ale duşmanului. La sud dela *Horozanka* focul nostru de artilerie a risipit o coloană rusească care înainta.

Frontul mareşalului Hindenburg: Detaşamente germane au alungat pe duşman la *Kisielin* din câteva tranşee avansate. La *Rudka—Czerwizszce*, unde Ruşii au pătruns pe ţărmul vestic al râului, contra-atacul nostru progresează cu succes. Duşmanul a lăsat în mâna aliaţilor 6 ofiţeri, 367 soldaţi şi 6 mitralieze.

La graniţele italiene şi pe Câmpul de operaţiuni din Balcani.

Nu s-a petrecut nimic mai important.

Generalul de divizie *Höfer*, locţiitorul şefului de stat major.

Ziua Malestăţii Sale Monarhului nostru a fost serbată în toate bisericile noastre din Braşov cu deobită solemnitate. Prin rostul d-lui Protopop Dr. Vasile *Saftu*, Românii braşoveni au transmis omagiile lor Majestăţi Sale la recepţiunea solemnă ce a avut loc la prefectul Contele Mikes.

Cu solemnitate cuvenită s-a serbat şi în *Sibiu* ziua natală a Maj, Sale.

La orele 9 dimineaţa s-a celebrat oficiu divin în toate bisericile. In catedrala a pontificat I. P. C. Sa, arhimandritul Dr. Eusebiu R. Roşca, director seminarial, asistat de domnii Mateiu Voileanu, ases. cons. Lazar Triteanu, aseş. cons. Dr. Ioan Stroia, protopresbiter, Dr. Vasile Stan, prof. sem. şi de diaconii Dr. Oct. Costea şi Dr. Gh. Comşa. La sfârşitul serviciului divin P. S. Sa, Episcopul *Dr. E. Miron Cristea* al Caransebeşului, a cetit în genunchi rugăciunea pentru sănătatea şi îndelunga vieţuire a Majestăţii Sale. S-a cântat apoi imnul caseì domnitoare.

In Bucureşti au luat parte la serviciul divin, mareşalul curţii *Catargiu*, adjutantul general *Mavrocordat*, ca reprezentanţi ai Curţii. Din partea guvernului miniştrii *Porumbaru*, *Costinescu*, *Duca* şi *Anghelescu* cum şi mai mulţi înalţi oficeri, reprezentanţi ai armatei. Contele *Czernin* reţinut de boală în pat n'a putut lua parte. Contesa *Czernin* şi *fiica* au participat la serviciul divin şi la banchotul coloniei austro-ungare. In Brăila de asemeni s-a oficiat în biserica catolică un Tedeum.

Abonaţi escelenta revistă

„Pagini Literare“

dela Arad.

Aviz pentru întrarea sub drapel.

Primim spre publicare următorul comunicat oficial:

In urma chemărei generale făcute în baza articolului de legi XX din anul 1886 şi respective a articolului de lege II. din 1915 a celor obligaţi la gloate:

acei cetăţeni ungari născuţi în răstimpul dintre anii 1885 şi 1897 inclusiv, mai departe toţi acei cetăţeni ungari născuţi în anii 1865—1897 (muncitori, birjari, şcl.) esmişi (întrebuinţaţi) pe baza legei despre gloate ori despre prestaţiunile militare, însă din acest serviciu între timp congediaţi, cari la revistele de înfăţoşare şi de glotaşi şi la revistele de supraarbitrare, la revistele de supletorie şi la celea posterioare de înfăţoşare de glotaşi au fost aflaţi abili pentru seviciul de arme la gloate, nefiind de după nume scutiţi, sunt datori a întra în serviciul activ de arme la gloate, (cel târziu până la oarele 11 antemeridiane) *în ziua de 28 August anul 1916* la sediul Comandei de complectament a honvezimei r. u. şi respective la sediul Comandei districtuale imp. şi reg. de completament indicat pe foaia de legitimare pentru glotaşi.

Toţi acei obligaţi la gloate, cari conform foaei de legitimare pentru glotaşi ar trebui să între sub drapel în Máramarossziget, Beszterce şi respective acei obligaţi la gloate împărţiţi la honvezime cari ar trebui să între sub drapel la Comanda de complectament a honvezimei din Osiek A) se fac atenţi, că vor întra nu în Máramarossziget, ci în Szatmárnémeti: nu în Beszterce, ci în Zilah şi respetive nu în Osijek, ci în Pozsega.

Evenimente pe mare.

Berlin, 20 August. Biroul „Wolff“ anunţă următoarele:

Prin submarinele noastre au fost distruse în 19 August în apele litoralului ostic englez un mic crucişetor duşman şi un distrugător, iar un alt crucişetor mic şi un vas de linie au fost grav avariate prin torpilele noastre.

Şeful admiralităţii marinei.

Maiorul Moraht despre situaţia militară. Criticul militar german maiorul Moraht scrie în „Pester Lloyd“: „Nesdruncinat se menţine frontul lui Hindenburg la nord de Pripiet. Repeţite atacuri împotriva lui, au putut evidenţia, că ne găsim în balanţă faţă de puterea duşmană.

Dela Pinsk până la frontiera României lucrurile sunt în desvoltare, ceeace pe Ruşi îi îngrijorează. Armata lui Kövess s-a retras luptând, şi trupele ruseşti ale generalului Lesiţki ajung într'o strîmtoare muntoasă tot mai dificilă. Menţinerea noastră pe aceste fronturi variază cu atacuri progresive şi este menită să deschidă ochii *Românilor, că nu am renunţat la iniţiativa acţiunei răsboinice..*

Sosirea submarinului „Deutschland“. Din Budapesta se anunţă: Ziarul „Az Est“ comunică în fruntea foii:

După ştiri private demne de încredere, „Deutschland“ a sosit Sâmbătă seara într'un port german. După comunicatele private portul acesta e Bremen. Vasul e absolut neatins. Drumul său a durat 17 ½ zile.

—x—

Anuarele şcoalelor noastre.

II.

Anuarul XXX-lea al şcoalei civile de fete cu internat şi drept de publicitate a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ pe a. şcolar 1915—16, publicat de **Dr. Vasile Bologa**, *director. Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiiu. 1916. — 24 pag.*

In fruntea anuarului se face amintire de cele două festivităţi şcolare ţinute în decursul anului şcolar, şi adecă „Sărbătoarea Carpaţilor“ şi încheierea solemnă a anului şcolar. In legătură cu acestea se publică şi cele două vorbiri rostite cu ocazia aceasta de directorul şcoalei, precum şi vorbirea d-lui delegat al comitetului Asociaţiunii *N. Ivan*, rostită la încheierea anului şcolar, din care reţinem următoarele pasagii de interes general:

„...Şcoala noastră luptă cu mari greutăţi materiale de câţiva ani încoace. Este cunoscut onoratului public, că şcoala noastră, ca aşezământ de cultură şi lumină naţională, a făcut neamului nostru preţioase servicii. La progresul făcut în cel din urmă pătrar de veac şcoala „Asociaţiunii“ şi-a luat partea sa, şi nu este centru mai de seamă, ba nu este colţ în ţara noastră, unde fostele eleve ale acestei şcoale, să nu fi răspândit raze de cultură, de lumină şi dragoste de neam. Şi cu toate acestea rămâne neexplicabil faptul, că şcoala aceasta nu este sprijinită în de ajuns, o lăsăm în vegetare şi o lasă chiar şi aceia, cari au fost foarte aproape de ea, cari se arătau însufleţiţi de ea şi cari voiau să fie consideraţi de cei mai mari protectori în virtutea poziţiei, ce au ocupat în raport cu „Asociaţiunea“ şi cu şcoala. La deschiderea testamentelor mecenaţilor noştri, nu am dat de nici o dispoziţie în favorul acestei şcoale.

Convingerea mea este deci, că publicul cel mare, bărbaţi cu dare de mână, nu cunosc greutăţile dela aceasta şcoală, nu ştiu, că ea n'a avut şi nu are nici acum vre-un fond, care să-i asigure şi să-i garanteze existenţa.

S'a mai adăugat şi faptul, că femeile române, care la înfiinţarea şcoalei i-au dat cel mai puternic sprijin, în timpul din urmă, prin decentralizarea mijloacelor şi forţelor, făcând întreprinderi şi experimentări costisitoare, care au dat greş, au lipsit şcoala de valorosul lor sprijin.

Dacă poporul nostru a putut, în timp de nici o jumătate de an, să contribue pentru cele două orfelinate cu aproape un milion, ar fi o greşală neiertată, să nu facem apel la acelaş public, ca să-i cerem o nouă jertfă naţională pentru şcoala „Asociaţiunii“. Şcoala aceasta este şcoala unui neam întreg; interese locale mărunte, veleităţi de ordin inferior, nu e permis să ne determine, când avem să salvăm o instituţie culturală, naţională. Deci neamul întreg trebue pus la contribuţie.

Incercările modeste de a creà un fond al şcoalei de către câteva foste eleve, nu au dat rezultate, pentrucă acţiunea nu s'a făcut cu destulă publicitate şi n'a fost considerată ca efluxul unei necesităţi inexorabile, ci ca o întreprindere particulară.

Nu mă îndoesc, că se vor găsi inimi înţelegătoare, cărora descoperindu-li-se, acum, în ceasul al 11-lea, o rană, să vie în ajutor cu alifia vindecătoare şi să deie suc nou de vieaţă pe sama unei instituţii culturale, de care nu ne putem lipsì. Mai ales, că pentru „Asociaţiune“ şcoala aceasta de elită dela început a fost un titlu de mândrie şi trebue să fie şi de aci încolo...“

Un alt lucru care nu poate fi trecut cu vederea, e faptul că dintre membrii corpului didactic d-l profesor, *Sabin Opreanu* e în răsboiu dela începutul campaniei, din 1 August 1914, la regimentul de infanterie Nr. 64. A fost de două ori rănit. Acum e a treia-oară în linia de foc.

Personalul şcoalei constă din director, 2 profesoare ordinare definitive, 2 profesoare suplinitoare definitive, un profesor ord. definitiv, 2 cateheţi şi 6 instructoare, iar personalul internatului constă din director, care e şi directorul şcoalei totodată, directoara, medicul de casă, 2 guvernante şi 2 bone.

Urmează apoi conspectul elevelor inmatriculate în anul şcolar trecut, şi adecă în cele 4 clase 84 eleve, iar în cursul complementar 15 eleve. Elevele din internat au fost 68 la număr.

Din statisticele ce urmează reţinem următoarele date: Au fost inmatriculate cu totul 99 eleve, din cari 84 ordinare şi 15 privatiste. Din acestea au fost de confesiune gr.-orientală 82, iar de cea gr.-catolică 17.

Se dau apoi date despre mijloacele de învăţământ, despre fondurile de binefacere şi din cronica şcoalei şi a internatului.

Examenele publice dela finea anului şcolar s'au ţinut în 27—31 Mai n. iar în 1 Iunie n. a avut loc încheierea solemnă a anului şcolar şi distribuirea atestatelor.

Musik-taxe“ un deficit de vre-un 1·300000 faţă de 1911. Superbul „Hotel Imperial“ şi cafeneaua „Helenenhof“ dinpreună cu dependenţele lor au avut în 1915 perderi enorme, iar în 1916 nici n'an mai fost deschise. Ştiu din loc competent, că investiţia făcută în aceste realităţi trece peste 10·000·000 iar mult minimala pierdere anuală peste 500·000. Asupra celorlalte devastaţii economice-financiare cauzate de război nici nu mă mai estind!

Paralel cu aceste observaţii intuitive am cetit *o carte foarte bună despre puterea de rezistenţă economică a germaniei. Gustav Cassel,..*, savantul profesor dela universitatea din Stockholm, prin urmare *o neutrală autoritate mondială*, a făcut la începerea acestui an o călătorie dealungul şi de-alatul Germaniei. Asupra celor văzute şi controlate în cursul acestei călătorii a scris cartea: *„Deutschlands wirtschaftliche Widerstandskraft“* pe care a tipărit-o editura *Ullstein & Comp.* din Berlin în colecţia sa „Männer und Völker“. Cine n'a călătorit dela isbucnirea răsboiului încoace prin Germania nu-şi poate câştiga, aşa cred eu, decât din asemenea cărţi, de o evidentă obiectivitate, idei clare despre admirabila organizaţie economică a Germaniei, organizaţie pusă în aplicare prin fel şi fel de sisteme ale biletelor (Kartensysthem) de pâne, carne, tabac ş. a. Gustav Cassel *afirmă în mod foarte categoric, că sunt şi vor rămânea zadarnice toate încercările antantei de a înfometa Germania şi că prin urmare Germania va eşi cu toată siguranţa şi din grozava luptă economică, învingătoare.*

Asta este una din fundamentele pe care şi-a întemeiat *Kaiserul* acum de curând o declaraţie de identic înţeles.

Dar în amănunte mai concrete din domeniul economic nu întru înadins. Apropierea prea mare în această direcţie... desfigurează, descurajează şi întristează! Şi apoi n'am nici timp!

Dumineca viitoare plec către casă. Drumul dela Viena până la Budapesta vreau să-i fac cu vaporul pe Dunăre în jos. Deci la revedere cu bine:

Karlsbad în 14 Aug. 1916.

Dr. Nicolae Vecerdea.

ŞTIRI.

— 12 August n. 1916.

† Dumitru Lupan.

Eri dimineaţă a încetat din viaţă octogenarul nostru fruntaş din Scheii-Braşovului *Dumitru Lupan*, epitropul bisericei Sf. Nicolae. A fost un om muncitor şi cu frica lui Dumnezeu, care şi-a închinat întreaga sa viaţă binelui familiei şi bisericei sale, pe care a servit-o prin un şir lung de ani cu credinţă ca epitrop.

Moartea lui lasă unanime regrete în toate cercurile româneşti şi streine, în cari defunctul s'a bucurat de multă trecere şi stimă. Odihnească în pace!

Familia îndoliată, căreia îi transmitem sincere condolenţe, a publicat următorul necrolog:

Pătrunşi de adâncă durere aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor noştri, că scumpul, mult iubitul şi neuitatul nostru soţ şi tată: *Dumitru Lupan*, proprietar, epitrop-cassar la bis. Sf. Nic. şi membru în delegaţiunile şcolare, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşit fiind cu Sf. Taine şi-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului Duminecă dimineaţa la 7 oare în 7 August v. a. c. în al 80-lea an al etăţii.

Rămăşiţele pământesti ale scumpului defunct se vor ridica din casele proprii şi se vor aşeza spre vecinică odihnă în cimiterul bisericei Sf. Nicolae din Prund Marţi, în 9 August v. a. c la oarele 3 după amiazi. Fie-i ţărîna uşoară şi memoria binecuvântată!

Braşov, în 21 August n. 1916. Maria Lupan soţie, Dumitru Lupan profesor ca fiu.

---

† Iosif Oncioiu. Cu inima îndurerată aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor noştri că scumpul, mult iubitul şi neuitatul nostru soţ, tată şi moş *Iosif Oncioiu*, învăţător î. p. comersant, preşedintele comitetului parohial al bisericii gr. or. rom. din Turcheş, şi membru în diferite corporaţiuni a repausat după o scurtă suferinţă în 19 August n. 1916, în vârstă de 72 de ani. Rămăşiţele pământeşti ale scumpului nostru defunct se vor depune spre vecinică odihnă Luni în 21 August n., la 4 ore p. m. din Casele proprii în cimiterul bisericii vechi rom. gr. or. din comuna Turcheşiu.

Turcheşiu în 21 August n. 1916.

Jalnica familie.

Adresăm familiei întristate sincere condolenţe.

—x—

Păr. Pavel Boldea, protopresbiterul nostru militar, de trei ori decorat pe câmpul de luptă. Ni se scrie:

Precum stim. M. Sa a decorat pe părintele protopop Pavel Boldea cu crucea de aur cl. I, cea mai înaltă distincţie ce se poate conferi unui preot pentru meritele preoţeşti militare, după aceea a distins şi a exprimat şi recunoştinţă p, î. pentru meritele militare şi prestaţiunile eminentă de pe câmpul de luptă. Iar zilele acestea a fost distins a treia oare părintele nostru protopresbiter Pavel Boldea şi cu medalia de onoare a crucei roşi. cl. II, cu insigniile de război, pentru grija ce o poartă şi pentru toţi paşii ce-i face în ajutorul şi mângâierea răniţilor şi bolnavilor noştri din multele spitaluri de pe câmpul de luptă.

Cu toate ocaziunile d-sa atât in diferite spitaluri precum şi pe câmpul de luptă ziua noaptea fără cruţarea ostenelelor, ba chiar şi cu pericolul vieţii cercetează preoţii săi subaltern şi pe eroii noştri pe câmpul de luptă, cărora le ţine afară, în câmp, servicii D-zeeşti şi prea frumoase predici înălţătoare de suflet, îndemnându-i să-şi împlinească datorinţele lor cu cinste şi cu onoare.

In spitaluri, ca un părinte adevărat, mângâe cu bună voinţă, cu vorbe dulci şi frumoase pe răniţii şi bolnavii noştri, cari niciodată nu vor uita pe vrednicul lor părinte, care a semănat cuvântul ceresc în pământul nimilor lor.

Toate faptele măreţe şi frumoase, săvârşite de vrednicul nostru părinte, le vestesc multele decoraţii obţinute şi pe timpul de pace şi dovedesc, că harnicul nostru protopresbiter militar e cel mai distins preot militar. *Dela front.*

—x—

Orfelinatul din Blaj se va deschide în luna Septemvrie a acestui an. Rugările sunt a-se înainta Preaveneratului Consistor, din Blaj prin oficiul parohial până în 28/15 August 1915.

—x—

La masa studenţilor „V. Oniţiu“, au mai contribuit *„Steaua“*, institut de credit şi economii din Petrovasela, ajutor anual 20 cor., D-l *Iosif Oncioiu*, şef-contabil la filiala „Albina“, în amintirea regretatului său tată † Iosif Oncioiu, învăţător penz. în Turcheş 30 cor., Dl *Petru Muntean* asesor la scaunul orfanal, în amintirea neuitat. său socru † Iosif Oncioiu din Turcheş 20 cor. D-na *Maria Păcurariu* din Hunedoara în loc de cunună pe sicriul iubitului său soţ, protopresb. † Avram Păcurariu, 20 cor. D-na *Elisaveta Micula* în loc de parastas cu prilejul împlinirii unui an dela moartea neuitatului său soţ † profesorul Vasile Micula (mort pe câmpul de luptă în 22 August 1915) 40 cor.

Primească generoşii donatori sincere mulţămite. Direcţiunea mesei studenţilor.

—x—

Din cercurile militare. Cu recunoştinţa preaînaltă—Signum laudis—au fost distinşi locotenenţii Dr. August Venter de Csanád, Dumitru Stinghe şi Aurel Contin.

Aspirantul de ofiţer Viorel Hosszu din regimentul 24 de honvezi din Braşov, a fost avansat la rangul de sublocotenent.

Cu crucea de aur pentru merite pe pantlica medaliei de vitejie a fost distins sergent-majorul titular Dr. Grigorie Palamar.

—x—

Poporaţia Berlinului scade, după cum arată cea mai recentă statistică a Capitalei Germaniei. Numărul locuitorilor s'a redus la 1¾ milioane, (numărat la ultima Iunie a. c.) dela 1,860,484 cât era la aceiaşi perioadă în anul 1915.

—x—

Cununie. *Ioan Pap* contabil la banca *„Bihoreana“* Oradea-Mare şi d-şoara *Aurelia Fritea* s'au cununat în 15 l. c.

—x—

Necrolog. Cu durere adâncă aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor, prietinilor şi cunoscuţilor, încetarea din vieaţă a iubitului nostru soţ, tată şi bunic *Ioan Dan* fost medic, director de bancă, membru pe vieaţă al „Asociaţiei“, întâmplată azi, în al 68-lea an al vieţii şi al 33-lea a fericitei sale căsătorii, împărtăşit fiind cu sf. Taine ale muritorilor. Rămăşiţele pământeşti se vor aşeza spre odihnă, după ritul gr.-cat. în cimiterul bisericei gr.-or. Joi, în 17 August după amiazi la orele 3. Odihnească în pace! Mociu, în 15 August n. 1916. *Aurelia Dan* născ. German, Dr. Liviu Dan şi soţia Lena n Boeriu. Dr. Sever Dan, Livia Dan, nepoată. Romeo Dan. — Adresăm familiilor îndoliate sincere condolenţe.

—x—

Pentru fondul ziariştilor a trimes priu administraţia ziarului nostru d-l *Graţian Flonta* par.-protopop în Căţelul-român 5 cor., din incidentul cununiei ficei d-sale *Virginia Flonta* cu d-l *Emil Pop* cleric absol. din dieceza Gherle. Mulţumite şi felicitări!

D-l Petru Muntean, asesor orf. consit. a dăruit 10 cor. din prilejul morţii neuitatului său socru † Iosif Oncioiu. Mulţumite.

—x—

Mulţămită. D-l *Dimitru Morariu*, preot în Gavoşdia, a dăruit fondului *„Colega“* pentru ajutorarea şcolarilor în excursiuni. cor. 13·50. Se exprimă călduroasă mulţămită.

Direcţiunea şcoalelor secundare române din Braşov.

Proprietar:
Tip. A. Mureşianu: Branisce & Comp
Redactor responsabil: **Ioan Lacea.**

VINURI.

vechi şi noui de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Şiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate şi pe lângă preţurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1913 — 1914

Vin alb — —	2·20	2·—
Rizling — —	2·25	2·10
Roşu de Minis	2·80	2·40

Vinuri noui din anul 1915.

Vin alb — — — —	1·60
Rizling — — — —	1.65
Şiller — — — —	1·80

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. şi neg. de vinuri
Világos (Arad m).

5—48

TIPOGRAFIA A. MUREŞIANU BRANISCE & COMP BRAŞOV.